

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi**

Łódź, dnia listopada 2009 r.

**Pani
Iwona KULISIEWICZ
Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 6
im M. Kopernika
w Zduńskiej Woli**

**LLO-410-34-03/2009
P/09/069**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi skontrolowała Szkołę Podstawową Nr 6 im. Mikołaja Kopernika w Zduńskiej Woli („Szkoła”), w zakresie realizacji – w latach 2007/2008, 2008/2009 – zadań z zakresu wychowania fizycznego, zajęć ruchowych i sportu oraz wybranych zagadnień z roku szkolnego 2009/2010.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokóle kontroli podpisanym w dniu 17 listopada 2008 r. Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Szkołę zadań w zakresie wychowania fizycznego, zajęć ruchowych i sportu, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Formułując powyższą ocenę uwzględniono m.in.:

1. zapewnienie warunków: organizacyjnych (zajęcia ruchowe i z wychowania fizycznego zorganizowano w liczbie godzin i w sposób określony w przepisach¹), kadrowych

¹§10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznych przedszkoli oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Nauki i Sportu z 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.,

(nauczyciele posiadali wymagane kwalifikacje²) i bazowych (stworzenie możliwości realizacji programów i zajęć przy wykorzystaniu hali sportowej i sali gimnastycznej Szkoły i sprzętu sportowego³),

2. zorganizowanie rekrutacji do klas sportowych w sposób określony rozporządzeniem MENiS z 20 lutego 2004 r.⁴ oraz zapewnienie ich uczniom warunków do rozwoju sportowego i dydaktycznego,
3. terminowe przeprowadzanie kontroli stanu obiektów szkolnych⁵ oraz zapewnienie bezpieczeństwa uczniom na lekcjach,
4. zapewnienie zróżnicowanej oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych, rekreacyjnych i usprawniających (przy czym gimnastykę korekcyjną zorganizowano tylko dla zakwalifikowanych uczniów klas I-III) i stworzenie możliwości udziału we współzawodnictwie sportowym na różnych szczeblach,
5. przestrzeganie dyspozycji § 8 rozporządzeniem MEN z 30 kwietnia 2007 r.⁶, dotyczącego procedury zwalniania uczniów z zajęć wf,
6. wypełnianie przez uczniów obowiązku uczestnictwa w zajęciach (ca 80%), w tym w zakresie udziału w obowiązkowych zajęciach na basenie,
7. realizację – w roku szkolnym 2009/2010, w klasie I – nowej podstawy programowej.

Zastrzeżenia kontroli dotyczyły:

1. niezgodności przedmiotowego systemu ocen („PSO”) z rozporządzeniem MEN z 30.04.2007 r., bowiem PSO nie uwzględniał wszystkich postanowień ww. rozporządzenia (sformułowany był ogólnie i nie zawierał odniesienia do wymagań edukacyjnych określonych w programie – § 3 ust. 2 pkt 1, nie wskazano sposobu oceniania ucznia – § 4 ust 1 pkt 2). Nie uwzględniono w nim również sposobów sprawdzania osiągnięć ucznia proponowanych przez autora programu, nie określono – jakie umiejętności będą

²stosownie do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm.),

³stosownie do postanowień rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, ze zm.) i Statutu Szkoły,

⁴Ministra Edukacji Nauki i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do publicznych przedszkoli i szkół oraz przechodzenia z jednych szkół do innych (Dz. U. Nr 26, poz. 232), zwane” rozporządzeniem MENiS z 20.02.2004 r.” Zgodnie z rozporządzeniem, kandydaci do klas sportowych powinni posiadać bardzo dobry stan zdrowia (stosowne zaświadczenie lekarskie), zaliczenie prób sprawności fizycznej, pisemną zgodę rodziców,

⁵stosownie do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 6, poz. 69) oraz ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 ze zm.),

⁶rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, ze zm.), zwane „rozporządzeniem MEN z 30.04.2007 r.”,

sprawdzone w poszczególnych latach W efekcie przyjęty system był krzywdzący dla ucznia zwłaszcza, że nie przestrzegano wszystkich przyjętych w nim zasad. Brak było spójności PSO z wewnątrzszkolnym systemem oceniania („WSO”), który nie uwzględniał specyfiki wychowania fizycznego. W WSO założono np., że badanie wyników edukacyjnych obejmuje materiał z całego roku nauczania, a PSO nie określał, jakie umiejętności będą sprawdzane w kolejnych latach,

2. nietrafnego doboru programów nauczania (dla klas I-III) pod względem rozpoznania możliwości ruchowych uczniów na „wejściu”, przyjętych celów i materiału nauczania oraz sposobów realizacji. Programy nie zawierały treści z zakresu edukacji motorycznej i nie podlegały ewaluacji, pomimo iż realizowane były przez nauczycieli dyplomowanych (w Szkole nie opracowano procedur ewaluacji). Nauczyciele nie posiadali planu pracy do realizowanych programów. Konieczność ich posiadania potwierdziły hospitacje lekcji zajęć ruchowych, obserwowanych również przez specjalistę metodyka. Stwierdzono, że nauczyciele klas I-III osiągnęli założone cele lekcji (w 8 na 10 przypadków), indywidualizowali pracę tylko w 3 na 10 lekcji; w jednym przypadku – nauczycielka nie posiadała wiedzy na temat uczniów dysfunkcyjnych, mimo że pracowała z klasą trzeci rok. W części zajęć nauczyciele nie ocenili pracy uczniów na lekcji. Błędy wykazały także hospitacje w klasach IV-VI (brak było ocen osiągnięć uczniów w 2 na 4 obserwowane zajęcia. Niezdiagnozowanie uczniów na „wejściu”, w efekcie spowodowało, iż nie zastosowano na lekcji specyficznych metod i form pracy z uczniami dysfunkcyjnymi). Stwierdzono także, że przedstawiony plan (jeden dla wszystkich nauczycieli klas IV-VI) był spójny z wybranym programem pod względem materiału dotyczącego poszczególnych form ruchu, nie zawierał natomiast treści programowych w zakresie kształtowania sprawności morfofunkcjonalnej, umiejętności działań na rzecz zdrowia i doskonalenia sprawności fizycznej. Z obserwacji lekcji wynikało m.in., że w jednym przypadku nauczycielka niewłaściwie dobrała metody i formy do celów lekcji, co w efekcie powodowała przestoje, znużenie i nieefektywne wykorzystanie czasu pracy,
3. braku udokumentowanej diagnozy zainteresowań uczniów w kontekście 4 godziny wychowania fizycznego. Nauczyciele realizują 4 godziny wychowania fizycznego, wg wybranego programu i opracowanego planu pracy⁷ Nie przygotowano natomiast i nie

⁷wg § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 grudnia 2003 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji czwartej godziny obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (Dz. U. Nr 217, poz. 2128), zajęcia wychowania fizycznego mogą być organizowane przez szkołę jako zajęcia lekcyjne, pozalekcyjne lub pozaszkolne. Godzina ta może być realizowana w formie: zajęć sportowych i rekreacyjnych, gier i zabaw ruchowych, zajęć korekcyjno-wyrównawczych, aktywnych form turystyki, imprez rekreacyjnych i rozgrywek sportowych, udziału w szkoleniach młodzieżowych organizatorów sportu i sędziów sportowych,

wdrożono w życie od 1 września 2009 r.⁸, uzgodnionych z organem prowadzącym, propozycji wskazujących formy realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego. W ocenie NIK nie jest wystarczające ustne uzgodnienie z uczniami formy tych zajęć,

4. występowania zagrożeń w bezpieczeństwie uczniów, w tym urazów na lekcjach wychowania fizycznego. Od września 2004 r. w kolejnych latach odnotowano 35 wypadków na lekcji wychowania fizycznego, w tym: w roku 2004/2005 – 13, 2005/2006 – 3, 2006/2007 – 9, 2007/2008 – 6, 2008/2009 – 4. Jako przyczyny wypadków wskazano: urazy po uderzeniu piłką, niewłaściwe ustawienie kończyn podczas gry, potknięcia się i upadki (nieuwaga ucznia). Izba przyjęła do wiadomości zapowiedź Pani Dyrektor o zamiarze podjęcia dodatkowych działań zapewniających bezpieczeństwo ucznia (w tym poprzez opracowanie programu profilaktycznego „Zagrożenia – jak ich unikać”). W ocenie NIK, oprócz nieuwagi uczniów, przyczyną wypadków może być także bardzo zły stan boisk szkolnych, zagrażający bezpieczeństwu uczniów, przy czym Izba nie może zaakceptować – jako docelowego rozwiązania – wyjaśnienia Pani Dyrektor, iż boiska nie są użytkowane, zwłaszcza w kontekście posiadania klas sportowych. Zagrożenia mogą także wynikać ze sposobu prowadzenia zajęć (np. wg danych z hospitowanych lekcji, w jednej z klas, nauczycielka nie „panowała nad uczniami”, w drugiej – wykonywała ćwiczenia z uczniami, co utrudniało ich obserwację),
5. nieudokumentowania, w aktach osobowych nauczycieli, szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy zwłaszcza, że gabinet medyczny w czasie funkcjonowania Szkoły jest czynny tylko w określonych godzinach. Przeprowadzenie takiego szkolenia odnotowano natomiast na posiedzeniu Rady Pedagogicznej.

Stwierdzono również, że w Szkole nie było części atestów na pomoce do wychowania fizycznego⁹,

6. braku w latach 2007-2009 wieloletnich planów rozwoju zawodowego oraz dokumentu świadczącego o rozpoznaniu potrzeb nauczycieli wychowania fizycznego i edukacji

uczestnictwa w ważnych dla środowiska wydarzeniach sportowych (§ 1). Dyrektor szkoły, w uzgodnieniu z organem prowadzącym i po zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną, radę szkoły lub radę rodziców, przygotowuje propozycje wskazujące formy realizacji czwartej godziny zajęć, do wyboru przez uczniów. Propozycje te powinny uwzględniać m.in.: potrzeby zdrowotne uczniów, ich zainteresowania oraz osiągnięcia sportowe w danej dziedzinie sportu bądź aktywności ruchowej (§ 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1). Powołany przepis utracił moc obowiązującą z dniem 1.09.2009 r.,

⁸do czego obliguje Dyrektora § 3 w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego (Dz. U. Nr 136, poz. 1116),

⁹stosownie do § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Nauki i Szkolnictwa z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69) Szkoły nabywają wyposażenie posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty,

wczesnoszkolnej w zakresie doskonalenia zawodowego¹⁰. Plan taki przyjęto w czasie kontroli (na rok 2009/2010). Przy formułowaniu powyższej uwagi uwzględniono fakt podejmowania przez nauczycieli działań, celem osiągnięcia kolejnych stopni doskonalenia zawodowego oraz uczestnictwa w różnych, licznych formach szkolenia,

7. niezapewnienia gimnastyki korekcyjnej dla wszystkich uczniów wymagających takich zajęć. Organizowano je wyłącznie dla uczniów klas I-III. Izba nie może podzielić poglądu Pani Dyrektor o ograniczeniach możliwości ich organizacji, wynikających z konieczności zapewnienia zajęć wyrównawczych,
8. Dyrektor Szkoły realizował nadzór pedagogiczny przez wykonywanie czynności określonych w art. 33 ust. 1 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹¹, stosownie do § 4 ust. 1, w związku z § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 15 grudnia 2006 r.¹² Należy jednak zauważyć, że nie formułowano wniosków po hospitacjach zajęć z wychowania fizycznego, a obserwacje z października 2009 r. nie we wszystkich przypadkach potwierdziły przeprowadzanie lekcji na bardzo dobrym poziomie.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Realizowanie (monitorowanie i ewaluowanie) programów nauczania w zakresie zajęć ruchowych i wychowania fizycznego, stosownie do obowiązujących podstaw programowych.
2. Sporządzanie i realizowanie przez nauczycieli planów pracy zgodnych z treścią realizowanego programu nauczania.
3. Weryfikację postanowień WSO i PSO celem dostosowania ich do wymogów (w tym zapewnienia ich spójności) oraz stosowanie zasad z nich wynikających przy dokonywaniu oceny osiągnięć uczniów.
4. Podjęcie działań celem zapewnienia bezpiecznego użytkowania boisk oraz dokonywanie zakupów sprzętu spełniającego określone wymogi.

¹⁰zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na doskonalenie zawodowego nauczycieli ze środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli (Dz. U. Nr 46, poz. 430), o których mowa w art. 70a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, ze zm.) dyrektor szkoły m.in. opracowuje wieloletni plan doskonalenia zawodowego nauczycieli, mając na uwadze: program rozwoju szkoły i związane z tym potrzeby kadrowe, plany rozwoju zawodowego nauczycieli, wnioski nauczycieli o dofinansowanie form doskonalenia (§ 6 ust. 1),

¹¹(Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.),

¹²w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz. U. Nr 235, poz. 1703).

5. Uzgodnienie treści programu realizacji czwartej godziny wychowania fizycznego z organem prowadzącym oraz wdrożenie propozycji wskazującej formy realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego.
6. Przeszkolenie nauczycieli wychowania fizycznego oraz nauczania zintegrowanego w zakresie udzielania pierwszej pomocy.
7. Podjęcie działań celem zapewnienia gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej wszystkim uczniom z wadami budowy i postawy ciała.
8. Uwzględnienie w wieloletnich i rocznych planach doskonalenia zawodowego potrzeb nauczycieli wychowania fizycznego i nauczania zintegrowanego.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pani Dyrektor w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.